

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้วิเคราะห์ถึงเศรษฐกิจไทยในปี 2548 ว่ามีอัตราการขยายตัวร้อยละ 4.50-5.50 ทั้งนี้เนื่องจากผลกระทบจากภายนอกประเทศเกี่ยวกับราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงผลกระทบภายในประเทศอันประกอบด้วยภาวะระบาดของโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกและผลกระทบจากกรณีพิพัตถ์ดินช้กษ์สินามิใน 6 จังหวัดภาคใต้ ตลอดจนการเกิดอุทกภัยทั่วประเทศ ซึ่งสถานการณ์เหล่านี้มีผลกระทบต่อภาระหนี้สิน และรายได้ต่อครัวเรือนของเกษตรกรไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากสถิติของข้อมูลสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในภาพรวมของประเทศในปี 2546-2548 พบว่ามียอดหนี้สินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากจำนวนสินเชื่อในปี 2546 จำนวน 2.9 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 3.2 ล้านล้านบาท ในปี 2547 และ 3.37 ล้านล้านบาท ในปี 2548 ขณะที่จำนวนของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) มีจำนวนลดลงจาก 4.9 แสนล้านบาท ในปี 2546 เป็น 4.1 แสนล้านบาท และ 4.0 ล้านล้านบาท ในปี 2547 และ 2548 ตามลำดับ (ตารางที่ 1.1) การที่ NPL ลดลงนั้น เนื่องมาจากมาตรการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินต่าง ๆ ซึ่งก็ยังมีโอกาสที่จะกลับมาเป็น NPL ได้ใหม่ถ้าผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามข้อตกลงการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

ในส่วนของสินเชื่อของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จากสถิติข้อมูลสินเชื่อของลูกค้านาคารในภาพรวมทั้งประเทศ ตั้งแต่ปี 2546-2548 พบว่าเกษตรกรมียอดหนี้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2546 มีหนี้สินจำนวน 3.2 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 3.8 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 18.26 ในปี 2547 และเพิ่มขึ้นเป็น 3.9 แสนล้านบาทคือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 4.31 ในปี 2548 และขณะเดียวกันเมื่อเปรียบเทียบกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของลูกค้านาคารทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี 2546-2548 พบว่าในปี 2546 เกษตรกรมียอดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จำนวน 2.3 หมื่นล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 2.4 หมื่นล้านบาท ในปี 2547 หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 2.13 และลดลงมาอยู่ในระดับ 2.3 หมื่นล้านบาท ในปี 2548 ในส่วนของ ค่า NPL ต่อหนี้สินรวมในปี 2546 คิดเป็นร้อยละ 7.44 และลดลงอย่างต่อเนื่องในปี 2547 และ 2548 คิดเป็นร้อยละ 6.43 และ 5.99 ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวแม้ว่าอัตราหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อหนี้สินรวมจะมีแนวโน้มลดลงแต่ผลเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของหนี้สินรวม (ตารางที่ 1.1)

สำหรับจำนวนเงินให้สินเชื่อของจังหวัดเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่าลูกค้า ธ.ก.ส. มีการขอสินเชื่อจากเดิม จำนวน 1.1 หมื่นล้านบาทในปี 2546 เพิ่มขึ้นเป็น 1.3 หมื่นล้านบาทในปี 2547 มีอัตราเพิ่มขึ้นคือร้อยละ 13.83 และในปี 2548 มีการขอสินเชื่อเป็นจำนวนเงินเพิ่มขึ้นเป็น 1.5 หมื่นล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.83 ในส่วนของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ พบว่าลูกค้ามีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จำนวน 7.3 ร้อยล้านบาท ในปี 2546 และ 7.2 ร้อยล้านบาท ในปี 2547 และ 6.5 ร้อยล้านบาท ในปี 2548 จากข้อมูลจะเห็นว่าอัตราการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่เป็นเหตุผลจากการขยายตัวของปริมาณสินเชื่อเพิ่มขึ้น ถ้าหากมองเฉพาะหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในภาพรวมยังนับว่าอยู่ในปริมาณที่สูง (ตารางที่ 1.1)

เมื่อมาดูจำนวนเงินให้สินเชื่อในส่วนของอำเภอคอยหล่อ พบว่าจากเดิมที่มีการขอสินเชื่อ จำนวน 5.3 ร้อยล้านบาทในปี 2546 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 6.5 ร้อยล้านบาท ในปี 2547 คือเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.57 และเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 7.6 ร้อยล้านบาทในปี 2547 หรือ คิดเป็นร้อยละ 16.93 ในปี 2548 ในส่วนของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ พบว่าลูกค้ามีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จำนวน 1.5 สิบล้านบาท ในปี 2546 และลดลงเป็น 1.3 สิบล้านบาท ในปี 2547 และเพิ่มขึ้นอีกเป็น 1.5 สิบล้านบาท ในปี 2548 เมื่อคิดอัตราหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อทั้งหมดในภาพรวมพบว่าอยู่ในอัตราร้อยละ 2.98, 2.11 และ 2.06 ตามลำดับ (ตารางที่ 1.1)

จากข้อมูลของสินเชื่อและหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าอัตราหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ที่อยู่ในอัตราก่อนข้างสูง ซึ่งตามหลักเกณฑ์ที่ ธ.ก.ส. กำหนดไว้ไม่ควรเกินร้อยละ 4.0 แม้ว่าบางช่วงจะมีแนวโน้มลดลงแต่ก็เป็นเพียงเล็กน้อย ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวทำให้ ธ.ก.ส. ต้องรับภาระความเสี่ยงมากขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางที่จะลดภาระหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบต่อ ธ.ก.ส. ในการให้สินเชื่อแก่ลูกค้า และเพื่อให้ ธ.ก.ส. ได้ ยึดเป็นมาตรฐานในการขยายสินเชื่อให้กับเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1.1 จำนวนเงินให้สินเชื่อและหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปี 2546-2548

รายการ	ปี 2546		ปี 2547		ปี 2548	
	จำนวนเงิน	ร้อยละ (เพิ่ม/ลด)	จำนวนเงิน	ร้อยละ (เพิ่ม/ลด)	จำนวนเงิน	ร้อยละ (เพิ่ม/ลด)
1. สินเชื่อภาพรวมของธนาคารพาณิชย์ (ล้านล้านบาท)	2.9	2.93	3.2	11.70	3.3	3.05
1.1 NPL (แสนล้านบาท)	4.9	-17.27	4.1	-15.32	4.0	-3.58
1.2 % NPL/สินเชื่อบริษัท	16.91	-19.63	12.82	-24.19	11.99	-6.47
2. สินเชื่อภาพรวมของ ธ.ก.ส. ทั้งประเทศ (แสนล้านบาท)	3.2	11.38	3.8	18.26	3.9	4.31
2.1 NPL (หมื่นล้านบาท)	2.3	7.01	2.4	2.13	2.3	-2.76
2.2 % NPL/สินเชื่อบริษัท	7.44	-3.95	6.43	-13.64	5.99	-6.79
3. สินเชื่อบริษัทของ ธ.ก.ส. จังหวัดเชียงใหม่ (หมื่นล้านบาท)	1.1	10.2	1.3	13.83	1.5	16.83
3.1 NPL (ร้อยละ)	7.3	-2.77	7.2	-1.29	6.5	-9.87
3.2 % NPL/สินเชื่อบริษัท	6.45	-7.14	5.60	-13.29	4.32	-22.85
3.3 NPL เหลือต่อคน	19,780	2.88	19,920	0.70	22,100	9.86
4. สินเชื่อบริษัทของ ธ.ก.ส. สาขาทยอยหล่อ (ร้อยละ)	5.3	16.02	6.5	22.57	7.6	16.93
4.1 NPL (ล้านบาท)	1.5	-5.57	1.3	13.43	1.5	14.17
4.2 % NPL/สินเชื่อบริษัท	2.98	-77.5	2.11	-29.37	2.06	-2.36
4.3 NPL เหลือต่อคน (บาท)	18,980	1.21	18,800	-0.94	21,000	10.47

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2549.

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาทยอหล่อ จังหวัคเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1) ทำให้ทราบข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้กู้ ที่จะนำไปสู่การเกิดหนี้ค้างชำระ อันจะเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการค้างชำระหนี้ของผู้กู้ หรือให้มีการค้างชำระให้น้อยที่สุด รวมถึงทำให้ทราบถึงปัจจัยและสาเหตุดังกล่าว สามารถนำมาใช้วางแผนการติดตามหนี้ค้างที่เกิดขึ้นแล้วได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมสำหรับลูกค้าที่เป็นหนี้ค้างชำระแต่ละรายได้ เพื่อไม่ให้เกิดหนี้สงสัยจะสูญ

2) ทำให้ทราบถึงแนวทาง หลักเกณฑ์ ตลอดจนนโยบายที่เหมาะสมในการอำนวยความสะดวกอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการป้องกันการเพิ่มขึ้นของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย

ลูกค้านานการ หมายถึง ผู้กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีการรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า

หนี้สิน หมายถึง เงินสดหรือสิ่งของ (ประเมินเป็นตัวเงินตามราคาตลาด) ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่น และต้องชำระคืนต่อผู้ให้กู้ และยังคงค้างชำระทั้งหมดหรือบางส่วนในช่วงเวลาที่อ้างอิงในการสำรวจข้อมูล

หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan: NPL) หมายถึง เงินกู้ที่ผู้กู้ค้างชำระในปีบัญชี 2548 (สิ้นสุด 31 มี.ค. 2549) ซึ่งจะมีผลต่อค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการตั้งบัญชีสำรองหนี้สงสัยจะสูญตามระยะเวลาของการค้างชำระ กล่าวคือ เงินกู้ที่ค้างชำระเกินกว่า 1 ปี จะตั้งบัญชีสำรองหนี้สงสัยจะสูญ ร้อยละ 40 เงินกู้ที่ค้างชำระเกินกว่า 2 ปี จะตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญ ร้อยละ 70 และเงินกู้ที่ค้างชำระตั้งแต่ 3 ปี จะตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญ ร้อยละ 100 ของเงินกู้ค้างชำระทั้งหมด

ความเสี่ยง หมายความว่า เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและจะส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหาย หรือความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยงานและบุคลากรได้

สินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรม หมายถึง เงินกู้ที่ให้ลูกค้าผู้กู้ นำไปเพื่อลงทุนในทรัพย์สินการเกษตร เป็นค่าใช้จ่ายในการเกษตร โดยมีสัญญาต่อกันไว้ว่าจะชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้แก่ ธ.ก.ส. ภายในระยะเวลาที่ได้กำหนดหรือตกลงกันไว้แน่นอน

สินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม หมายถึง เงินกู้ที่ให้ลูกค้าผู้กู้ นำไปเพื่อลงทุนในทรัพย์สิน และหรือเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่มีใช้อาชีพเกษตรกรรม ได้แก่อาชีพอุตสาหกรรม อาชีพพาณิชยกรรม และอาชีพบริการ

ลงทุนในทรัพย์สิน หมายถึง การนำเงินไปซื้อทรัพย์สินถาวรต่าง ๆ โดยมีความมุ่งหวังว่าจะใช้เป็นสถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้จากการใช้ทรัพย์สินนั้น ซึ่งโดยทั่วไปจะมีมูลค่าลงทุนที่สูงเมื่อเทียบกับรายได้ที่ได้รับ

ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ หมายถึง การนำเงินไปเป็นค่าใช้จ่ายหมุนเวียนในการดำเนินงานประกอบอาชีพในรอบระยะเวลาการประกอบกิจการในรอบระยะเวลาสั้น ๆ เช่น รอบระยะเวลา 1 เดือน หรือ 3 เดือน หรือ 12 เดือน ได้แก่ ค่าจ้างแรงงานในการผลิต ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าเมล็ดพันธุ์พืช ค่าปุ๋ยเคมี เป็นต้น